

PWYLLGOR CRAFFU BYW'N IACH A GOFAL CYMDEITHASOL

Cofnodion cyfarfod o Bell a gynhaliwyd ar 1 Ebrill, 2025.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd J.E. Charles (Cadeirydd); Cynghorydd N.C. Thomas (Is-Gadeirydd); Cynghorwyr G.M. Ball, I.R. Buckley, C.A. Cave, A.M. Collins, C.M. Cowpe, S. Lloyd-Selby, J. Lynch-Wilson, J.M. Norman a C. Stallard.

Hefyd yn bresennol: Cynghorwyr W.A. Hennessy, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), Dr. I.J. Johnson ac E. Williams (Aelod Cabinet Gofal Cymdeithasol ac Iechyd).

CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 4 Mawrth, 2025 fel cofnod cywir.

DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

CHWARTER 3 MONITRO REFENIW 2024/25 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeirnod gan y Cabinet dyddiedig 6 Mawrth, 2025 fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda gan y Rheolwr Gweithredol dros Gyfrifeg.

Dywedodd y Swyddog fod y sefyllfa refeniw ar gyfer 2024/25 yn parhau i adlewyrchu pwysau heriol o ran galw a chwyddiant gyda rhai pwysau gwasanaeth allweddol yn parhau. Roedd tystiolaeth o alw cynyddol mewn perthynas â Gofal Plant a Phobl Ifanc a Gofal Cymdeithasol i Oedolion, gan adlewyrchu cynnydd mewn achosion a chymhlethdod angen yn ogystal â chynnydd sylweddol yng nghost lleoliadau a pheynnau gofal.

Ar draws gwasanaethau, roedd pwysau chwyddiant hefyd yn cael eu profi mewn perthynas â chyflogau yn fwyaf nodedig lle roedd grymoedd y farchnad yn cael eu defnyddio, ac roedd cyllid ychwanegol wedi'i ddyrannu yn ystod y flwyddyn i wneud iawn am y bwlch ariannu rhwng y ddarpariaeth ar gyfer dyfarniad cyflog 2024/25 a'r dyfarniad cyflog gwirioneddol ar gyfer 2024/25.

Bu gwelliant cyffredinol yn swyddi'r Cyfarwyddiaethau yn rhannol oherwydd cyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, swyddi gwag ac incwm allanol ychwanegol a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn, roedd ffrydiau gwaith amrywiol y Cyngor yn symud ymlaen i liniaru'r defnydd anfwriadol o gronfeydd wrth gefn ac roedd gorwariant yn ystod y flwyddyn wedi lleihau'n gorfforaethol.

Yn benodol i gylch gorchwyl y Pwyllgor, ychwanegodd y Swyddog fod cyllideb bresennol y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i gosod ar £96.326m ar gyfer 2024/25. Cyflwynwyd sefyllfa'r gyllideb ar gyfer chwarter tri i'r Pwyllgor yn Atodiad 3 yr adroddiad. Y targed arbedion ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer 2024/25 oedd £1.755m a disgwyliwyd y byddai 72% o arbedion yn cael eu cyflawni neu eu lliniaru yn ystod y flwyddyn. Yr alldro rhagamcanol ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2024/25 oedd amrywiant anffafriol o £5.1m a manylir arno ymhellach yn Atodiad 3. Roedd hyn yn cynrychioli gostyngiad o'r swm a adroddwyd yn Chwarter 2. Roedd yr amrywiant anffafriol yn cynrychioli cynnydd pellach yn y gorwariant yn erbyn Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc. Roedd y gyllideb Gofal Cymunedol i Oedolion hefyd yn parhau i fod wedi gorwario yn ystod y flwyddyn ond roedd wedi'i wrthbwyso gan swyddi gwag, incwm ar gyfer pecynnau gofal ac incwm grant. Y prif yrrwr ar gyfer y gorwariant oedd cynnydd yn nifer a chymhlethdod y trefniadau gofal ar draws y Gwasanaethau Cymdeithasol a archwiliwyd ymhellach yn Atodiad 3 yr adroddiad.

Roedd pwysau allweddol yn ogystal â'r arian wrth gefn a nodwyd yn y Gyfarwyddiaeth yn cynnwys y canlynol:

- Costau cynyddol sy'n gysylltiedig â lleoliadau i Blant a Phobl Ifanc.
- Costau cyfreithiol ychwanegol sy'n gysylltiedig â chymhlethdod cynyddol a nifer yr achosion gofal.
- Cynnydd yn yr oriau gofal sydd eu hangen ar gyfer oedolion oherwydd poblogaeth sylweddol sy'n heneiddio.
- Cynnydd mewn lleoliadau preswyl a nyrsio, cynnydd mewn lleoliadau gofal uniongyrchol a seibiant.
- Mae'r cynnydd yn nifer y trigolion dros 75 oed yn cael effaith sylweddol ar y lefelau gofal sydd eu hangen a'r pwysau demograffig yn arbennig o ddifrifol yn y Fro.

Ar ôl i'r Swyddog gyflwyno'r adroddiad, cyfeiriodd y Cadeirydd at y swyddi gwag a oedd, yn rhannol, wedi gwrthbwyso'r gyllideb Gofal Cymunedol i Oedolion a holodd a oedd y swyddi gweigion cysylltiedig i'w llenwi. Mewn ymateb, dywedodd y Swyddog fod rhai swyddi gwag yn y gwasanaethau oedolion, fodd bynnag, roedd yna hefyd rolau a oedd yn cael eu hariannu'n sylweddol drwy arian grant ac felly, roedd y pwynt yn ddarlun mwy crwn, gyda rhai swyddi gwag wedi'u llenwi am ran o flwyddyn, yn ystod y flwyddyn, a oedd wedi arwain at danwariant ym mlwyddyn ariannol 2024-25.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, mae'r Pwyllgor wedi hynny

ARGYMHELLWYD – Y dylid nodi cyfeirnod y Cabinet a'r adroddiad Cabinet atodedig.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys cyfeirnod y Cabinet a'r adroddiad atodol i sicrhau bod y Pwyllgor yn parhau i gael y wybodaeth ddiweddaraf am y sefyllfa Monitro Refeniw yn ystod y flwyddyn yn Chwarter 3.

MONITRO CYFALAF AR GYFER Y CYFNOD 1 EBRILL I 31 RHAGFYR, 2024 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeirnod gan y Cabinet dyddiedig 6 Mawrth, 2025 fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda gan y Rheolwr Gweithredol dros Gyfrifeg.

Roedd yr adroddiad yn rhoi diweddariad ar gynnydd y Rhaglen Gyfalaf am y cyfnod 1 Ebrill, 2024 i 31 Rhagfyr, 2024. Dywedodd y Swyddog fod manylion fesul cynllun i'w gweld yn Atodiad 1. Roedd Atodiad 2 yn rhoi crynodeb o sefyllfa'r Rhaglen Gyfalaf fesul Cyfarwyddiaeth o'i chymeradwyo yn y Cyngor Llawn ar 6 Mawrth, 2024 hyd at 31 Rhagfyr, 2024.

Roedd yr adroddiad hefyd yn nodi unrhyw newidiadau y gofynnwyd amdanynt i Raglen Gyfalaf 2024/25 a'r blynyddoedd i ddod ac yn nodi'r rhaglen gymeradwy gyfredol o £89.933m. Roedd yn bwysig nodi bod llawer o feysydd yn parhau i brofi cynnydd mewn costau sy'n gysylltiedig â chyflawni cynlluniau. Roedd tendrau'n cael eu derbyn dros y cyllidebau a ddyrannwyd ar hyn o bryd ac roedd swyddogion yn adrodd ar y gofyniad i ail-negodi tendrau a gyflwynwyd. Byddai cynlluniau'n cael eu monitro'n agos, a byddid yn gofyn am geisiadau llithriad yn yr adroddiad alldro.

I gloi, dywedodd y Swyddog y byddai gwaith yn parhau gyda rheolwyr prosiect a noddwyr i sicrhau gwerth am arian a bod yr holl gyfleoedd ariannu posibl yn cael eu nodi ac yn cael eu harchwilio'n llawn. Roedd goblygiadau gweithredu IFRS16 hefyd wedi'u nodi yn yr adroddiad.

Yn dilyn cyflwyniad yr adroddiad gan y Swyddog, diolchodd yr Is-Gadeirydd i'r swyddogion cyllid am gasglu adroddiadau cyllid manwl iawn ar yr un agenda, a oedd yn glir ac yn hynod ddefnyddiol i ateb cwestiynau'r Pwyllgor. Nododd yr Is-Gadeirydd hefyd nad oedd llawer o gynnwys o fewn yr adroddiad o dan gylch gorchwyl penodol y Pwyllgor ac felly roedd yn hapus i gynnig yr adroddiad fel y nodwyd.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, mae'r Pwyllgor wedi hynny

ARGYMHELLWYD – Y dylid nodi cyfeirnod y Cabinet a'r adroddiad Cabinet atodedig.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys cyfeirnod y Cabinet a'r adroddiad atodol i sicrhau bod y Pwyllgor yn parhau i gael y wybodaeth ddiweddaraf am y sefyllfa Monitro Cyfalaf yn ystod y flwyddyn yn Chwarter 3.

CYNLLUN CYFARWYDDIAETH GWASANAETHAU CYMDEITHASOL 2025/26 (GAN GYNNWYS GWEITHGAREDDAU, MESURAU PERFFORMIAD A THARGEDAU PERFFORMIAD CYSYLLTIEDIG) I GYFLAWNI'R FRO 2030, CYNLLUN CORFFORAETHOL Y CYNGOR 2025-30 (CGC) –

Roedd yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Aelodau ei ystyried yn nodi'r gweithgareddau arfaethedig, mesurau perfformiad a thargedau perfformiad cysylltiedig yng Nghynllun Cyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol 2025-26 (Atodiad A). Dywedodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol fod Cynllun y Gyfarwyddiaeth yn cydfynd yn bennaf â chylch gorchwyl y Pwyllgor Craffu Byw'n Iach a Gofal Cymdeithasol. Roedd y pedwar Cynllun Cyfarwyddiaeth arall yn cael eu hystyried gan y Pwyllgorau Craffu perthnasol ac roedd eu sylwadau a'u hargymhellion i'w hystyried gan y Pwyllgor Perfformiad Corfforaethol ac Adnoddau i ffurfio cyfeiriad cyfansawdd i'r Cabinet ar y pum Cynllun Cyfarwyddiaeth ar gyfer 2025-26.

Roedd Cynlluniau'r Cyfarwyddiaethau wedi'u llywio gan ymrwymadau'r Cyngor yn y Fro 2030, sef Cynllun Corfforaethol cymeradwy'r Cyngor (Cyngor Llawn, 10fed Mawrth, 2025) ar gyfer y cyfnod 2025-30. Byddai bwrw ymlaen â'r gweithgareddau a'r targedau perfformiad cysylltiedig a amlinellir yng Nghynlluniau'r Cyfarwyddiaethau yn helpu i gyflawni rhwymedigaethau statudol y Cyngor o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (DLCD). Gosododd y ddau ddarn o ddeddfwriaeth ddyletsyddau penodol ar y Cyngor mewn perthynas ag adolygu a gosod amcanion, adolygu perfformiad yn barhaus ac adrodd ar berfformiad, gan ganolbwyntio ar wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol dinasyddion Bro Morgannwg.

Wrth gyfeirio at gynllun drafft y Gyfarwyddiaeth, amlygodd y Cyfarwyddwr y risgiau allweddol a nodwyd yn adran 3.4 yn ogystal â'r cynllun gweithredu lliniaru yn adran 4.0, a nododd fod y Gyfadran yn parhau i fonitro, rheoli ac adrodd ar risgiau ar draws ei gwasanaethau gan gynnwys cyfrannu at liniaru risgiau corfforaethol. Bu gwasanaethau'r Gyfarwyddiaeth yn gweithio gyda phartneriaid a rhanddeiliaid allweddol gan gynnwys cymunedau a'r sector cyhoeddus ehangach a'r trydydd sector lle y bo'n briodol i liniaru risgiau gwasanaeth a nodwyd a risgiau sy'n dod i'r amlwg yn gynaliadwy. Roedd yn hawdd nodi rhai o'r camau lliniaru yn y cynllun gweithredu ac eisoes ar waith o fewn meysydd gwasanaeth a ffyrdd sefydledig o weithio.

Y gobaith felly oedd y byddai strwythur newydd dogfen y Cynllun Cyfadran, a'r broses adrodd corfforaethol, yn ei gwneud yn haws i ddilyn cynnydd y Gyfadran wrth symud ymlaen.

Ar ôl i'r Cyfarwyddwr gyflwyno'r adroddiad, canmolodd y Cynghorydd Lynch-Wilson yr adroddiad ac yn benodol amlygrwydd parhaus y fenter dileu. Llongyfarchodd y Cynghorydd y swyddogion hefyd ar y cyflymderau anhygoel yr oedd cynlluniau gofal cartref bellach yn cael eu sefydlu er budd trigolion Bro Morgannwg.

Mewn ymateb i ymholiad dilynol gan Is-Gadeirydd y Pwyllgor mewn perthynas â'r gwaith sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd gan y Gyfarwyddiaeth i gefnogi unigolion wrth adael yr ysbyty mewn partneriaeth â chydweithwyr yn y bwrdd iechyd, dywedodd y Cyfarwyddwr fod llawer o waith yn mynd rhagddo yn y maes penodol hwnnw ac roedd yn falch o adrodd bod y lefelau perfformiad presennol ar eu huchaf nag a welwyd erioed ym Mro Morgannwg. Roedd y Pwyllgor wedi gweld yn flaenorol yr anawsterau yr oedd y Cyngor wedi'u hwynebu wrth ddarparu pecynnau gofal cartref, ond yr un diwrnod oedd yr amser gweithredu cyfartalog erbyn hyn. Roedd hefyd yn bwysig nodi ymdrechion sylweddol y tîm rhyddhau o'r ysbyty a weithiodd yn ddiflino i ymateb i asesiadau cyn gynted â phosibl i gefnogi'r Cyngor i roi trefniadau yn eu lle.

Yna manteisiodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu ar y cyfle i ddiolch i'r holl Aelodau, ar ran Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, am fynychu'r Sesiwn Briffio Aelodau a ddarparwyd yn flaenorol i'r holl Aelodau Etholedig ar strwythur y cynlluniau Cyfarwyddiaeth newydd, a nododd fod adborth a dderbyniwyd fel rhan o'r briffio wedi'i ystyried a bod y swyddogion monitro perfformiad a oedd hefyd yn bresennol yn y sesiwn friffio wedi gweithredu arno.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, mae'r Pwyllgor wedi hynny

ARGYMHELLWYD –

(1) Cymeradwyo Cynllun Cyfarwyddiaeth y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r mesurau a'r targedau perfformiad cysylltiedig ar gyfer 2025/26 sydd wedi'u cynnwys yn Atodiad A yr adroddiad.

(2) Bod cadarnhad y Pwyllgor o Gynllun y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol yn cael ei drosglwyddo i'r Cyfarwyddwr Perfformiad Corfforaethol ac Adnoddau.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) O ystyried cynnwys yr adroddiad, sicrhau bod y gweithgareddau cynlluniedig, mesurau cysylltiedig a thargedau perfformiad ar gyfer y Gyfadran Gwasanaethau Cymdeithasol fel y manylir arnynt yn y Cynllun yn berthnasol ac, ynghyd â'r pedair Cynllun Cyfadran arall, yn dod yn brif gyfrwng ar gyfer monitro a mesur perfformiad yn erbyn y Fro 2030 yn ystod 2025/2026.

(2) Ar gyfer cyflwyniad y Cyfarwyddwr o'r Cynlluniau Cyfarwyddiaeth yn y Pwyllgor Craffu Perfformiad Corfforaethol ac Adnoddau er mwyn datblygu ymateb cyfansawdd a'i gyfeirio'n ôl i'r Cabinet ar 1 Mai, 2025.